

Előfizetési árak:

Helyben és postán küldve:
Egy évre 10 frt. Negyed évre 2 ft 50 kr.
Fél évre 5 „ Egyes szám — „ 5 „
Előfizetési pénz s minden közlemény:
főpiacz, VECSEY-ház, földszint a szer-
kesztőségbe bérmentve küldendők.

Előfizethetni helyben:
TELEGDI K. LAJOS és ifj. CSÁTHY
KAROLY könyvkereskedésében és a
szerkesztőségnél. Együtt a postahiva-
talok utján.

DEBRECZEN

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI HIRLAP.

A debreczeni-vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petíciórért 5 kr.
Nagyobb terjedelmű, mint szintén több
izbeli hirdetések, alku szerint a
legolcsóbb árért.
Bélyegdíj: minden beiktatásért külön
30 kr.

„Nyilt-tér”-en megjelenő közlemény
minden petit sora 15 kr.
Név- vagy bérmentés nélkül beiktatott
kéziratok nem vétetnek tekintetbe. —
Ugyazintán kéziratok nem adatkak
vissza.

Garibaldi.

* * Garibaldi meghalt.

E két szónak jelentése háttérbe
szorít tekintetünk elől minden más
hírt.

Garibaldi meghalt . . . tegyük
utána — a szabadságnak egyik leg-
ragyogóbb szövétnéke kialudt mint
— fájdalom nagyon távol nem lehet
már az idő — kifog aludni nem soká
a többi is. Ő ment legelől a harcz
embere, a XIX-ik század legendái-
nak hőse — előment a félelmes utra,
mint illik a félelem nélküli lovag-
hoz, aki egész életén át tisztában volt
uttörő feladatával.

E század középső harmada ter-
hes volt nagy eseményekkel, és
a nagy eseményekhez méltó nagy
emberek nem hiányoztak. Nevek
emelkednek ki e korból szédítő ma-
gasságra káprázató fényvel, melyek
világa beragyogta a hagyomány-
nyok ócska várát, s világot vetett
az abszolút, a zsarnok uralom el-
sorsvadt, enyészetnek indult vázára.

E nevek ragyogása ébresztette
fel az ó-világ népeit a kába álom-
ból öntudatra, tevékenységre. Nem
az ő hibájuk, hogy véreket kellett
folyni, de a lomha akadálynak bü-
ne ez, mely görcsösen kapaszkodva
a multba, nem akart tért engedni
a jövőnek.

Mikor születik a francia nem-
zetnek új Hugó Viktora, mikor
a magyarnak második Kossuth-
ja, s mikor az olaszoknak még egy
Garibaldi? . . . Soha, soha!

Az időben visszaesés nincs. —
Egy kor kétszer nem élhet, mert
változott körülmények változott ered-
ményeket szülnek, s az a fáklya,
mely a viharos éjszakákat megvilá-
gítja, talán a csendes, enyhe legű

terembe nem is illenek. De emléke,
mert lehetővé tette a hajlék építé-
sét, örökre élni fog.

Garibaldi nemcsak fáklyája, de
a legtevékenyebb harczosa is volt
egy sötét, bünnel, szolgasággal ter-
helt kor romjain épülő új világ-
nak. —

Az olasz egység egy szabad,
független állam személye nélkül
létre nem jöhetett volna.

E férfinak vasakarátára, féle-
lem nélküli szívére és lángelméjére
volt szüksége az elnyomott olasz
népnek, hogy önálló állammá tömör-
ülhessen és a férfiú híven töltötte
be feladatát. Az egységes független
olasz állam él, sőt virágozik. A sza-
badságnak koszoruzott bajnoka öröm-
mel hajthatja fejét örök nyugalomra:
szabad földben aluszsa háborítlan-
ul álmait.

De nemcsak hazája népének,
minden nép kegyeletének Mekkája
a sir, hol a szabadság oroszlánjának
hamvai porlanak, mert a harez,
mely általa vivatott és vitetett dia-
dalra, melynek dicsősége ő benne
nyert teljes kifejezést: minden el-
nyomott népnek diadala volt . . .

Hajh, a mi megváltónk, a mi
szabadítóink idegen földön számüze-
tésben él, s szomorú honvágyát még
az is tetézi, hogy a küzdelmet, mit
lelke egész hevével, ereje teljessé-
gével vívott árulás miatt, csak fél
siker követte. Megéri-e, hogy esz-
méi teljes diadalra jutnak, hogy hült
tetemei a szabad, az önálló, a füg-
getlen magyar haza földjén nyer-
hetnek pihenést, mint most kimult
bajnok társáé, barátjáé? Adná az
isten!

— A Rohonczy-Várady-féle pár-

baj ügyet szombaton tárgyalta a bíróság.
Mindkét vádlottat két-két hétre ítélték.
Várady föllebezett, Rohonczy megnyugo-
dott az ítéletben.

— Graibaldi, Olaszország hős fel-
badítójának halála fölött, a gyász az olasz
lakosság minden rétegében nyilvánul. A
boltok zárva tartanak. A képviselőház 301
szóval 146 ellen fájdalomnak és gyászának
kifejezésül felfüggeszté üléseit. A jobboldal
titakozott az ülés felfüggesztése ellen.

— A közös minisztertanács, mely
tegnapelőtt Bécsben volt, a közös pénzü-
gyminiszteri állás betöltésével foglalkozott.
Kállay, kinek képességét ez állásra álta-
lában elismerik, a P. Lloyd szerint e nagy
felelősséggel járó hivatal végleges elvállal-
ását egy program jóváhagyásától tette
függővé, mely az ő eszméit foglalja ma-
gában a megszállott tartományok mikénti
igazgatásáról s talán a közös pénzügymi-
niszterium illetékességi hatásköréről is.
Valószínűleg ez a program képezte —
írja nevezett lap — megbeszélések tárgyát.

† Garibaldi.

A szabadságnak nagy halottja van,
A borostyánnal koszoruzott caprerai
hős, a két Szicília meghódítója bevégezte
életét.

Ott halt meg a kórágyon, számüze-
tésben . . . Életének lángja, mely egykor
oly magasan lobogott s harci tüzként
világított az olasz nemzet előtt, kialudt,
miként az elhamvadt zsaratnok. De em-
leke sokáig fog élni, tetteit az öök késő
unokái, mint csodaszerű mythoszt regélik
s hősi diadalaira emlékezve, új langot
kap az olasz szív, melynek szabadság-
szeretete e névvel győzött régi nemzeti
vágyainak kivívásában.

A történelem s a költészet egyaránt
meg fogja koszoruzni azt a sirt, hol Gar-
ibaldi álmait aluszsa. Benne előre vetette
hatalmas árnyékát a XIX. század huma-
nizmusa és demokráciája; küzdelmei, me-
lyet oly csodaszerű bátorsággal és erély-

lyel vívott, az emberiség legszentebb vá-
gyainak kivívásaiért harcolta meg.

Kossuth Lajos, mikor a szabadság-
harcz leveretése után az emigráció keser-
veit között minden követ megmozgatott,
hogy hazáját újra szabadnak láthassa, fel-
kereste Garibaldi is s egyik levélben így
üdvözölte:

„Örömmel és csodálattal kísértem
Önt dicsőségteljes pályáján, mely nemcsak
a hősnak pályája, hanem a hazafié is, a
szó legmasabb értelmében. Nagy perczek-
ben a történelem szereti a kor nagyszük-
ségét változataiban összefoglalni s a nem-
zet geniusát egy emberben személyesíteni.
A polgárosult világ közvéleménye csak
igazságot szolgáltatott Önnek, midőn Önt
ez olasz nemzeti genius személyesítőjének
ismerie el, s Önben Olaszország jelen szük-
ségeit megtestesülve tekintti.”

1859. decz. 2-ikán kelt a levél, mely-
ből e sorokat idéztük. Akkor, midőn Gar-
ibaldi ármányok folytán visszavonulni ké-
szült a dicső pályáról, melyen nemzete ér-
dekében oly nagy munkát végzett, Kos-
suth biztatta, hogy ne csüggedjen. „Ön
nélkülözhetlen Olaszországnak; nélkülöz-
hetetlen a királynak” — mondja említett
levélben, melyben kifejtette, miként kell
megtámadni Ausztriát, felszabadítani Ven-
lenczét — s a mi a magyar szabadság-
harcz nagy száműzöttjének egész lelkét
égő vágyként betöltötte: miként lehet meg-
szabadítani — Magyarországot.

Garibaldi született 1807. július 4-ikén,
75 évet élt s két embertől alatt többet
tett hazája felszabadításáért s Olaszország
egyesítéséért, mint összes honfitársai 1866
év alatt. Igen fiatalon tanulta a tengeré-
szetet s ritka ügyességével és hidegvér-
ségével 13 éves korában már egy kis
hajót mentett meg az elsüllyedéstől Nizza
és Villafranca között. A szabadságszeretet
ugyszólván vele született. A szabadságsze-
retet, mely cselekszik és tesz és nem pi-
ben mindaddig, míg szabadnak nem látja
környezetét. Már 1833. év végén, tehát
26 éves korában részt vett egy Genában
hazája javára szőtt összeesküvésben, mely
felfedeztetvén, kénytelen volt Franciaor-
szágba menekülni. Ez történt 1834. elején.
1836-ban Dél-Amerikába hajózott, itt ele-

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

Dolly.

— Falusi történet. —

Írta: Godfrey R.

Angolból ford: Győri József.

II.

Régen, régen meg volt az nekünk
igérve, még mikor kis babák voltunk,
hogy sorba mindegyikünk, a mint a ti-
zenyolczadik évet betölti, a városba megy
egy idényre s bevezetetik Gresham asz-
szonynál a nagy világba. Az igaz, hogy
könnyű volt ezt megígérni, mikor még
olyan kicsinyek voltunk; azóta tán meg-
is bánta ígérését, de már vissza nem von-
hatja. —

Mindegyikünk előtt megnyílik ak-
kor a jó alkalom, s ha szerencséje nem
lesz, ismét visszastyled a reménytelen, örö-
kös homályba.

Mindnyájan tudjuk, mit tesz az, még
a kis Dot is — mindnyájan tudjuk, mit
várnak tőlünk, s gyakorta megbeszéljük a
dolgát a lehető legprózaibb s gyakorlatibb
oldalról.

Leányok vagyunk. Jó születésűek,
rossz nevelésűek és — szegények, ret-
tenetesen szegények. Kezünk munkájával
el nem tarthatjuk magunkat. Ez születésünk
alatt állana, s nem is volna, a ki munkát

adjon, még ha keresnénk is. Nem egy
kereskedő lánya jobban van nevelve, mint
mi. Férjhez kell mennünk — férjhez men-
nünk jól, ha lehet — ha nem lehet, rossz-
szul. Ez az egyetlen hála, melylyel apának
s mamának leróvjuk tartozásukat azért,
hogy születünk; az egyetlen mód, meg-
szabadíthatjuk őket eltartásunk gondjaitól.

— De ha senki sem akar elvenni?
mondám panaszosan, így adva kifejezést a
gondolatnak, a mely napokon és heteken
át kínzott s gyötört. Mert fájdalom! eljött
az idő, s rajtam volt a súlyos tisz, hogy
első távozom a szülei házból s gyámelta-
lan létemre kilépjek a nagy világba. Ér-
zem, hogy minden remények bennem van,
s a felelősség nagyon is nagy. Mindig fé-
lénk teremtés voltam, s érzem, hogy ha
caerélhetnék Cilivel vagy Dottal, szívesen
megtenném.

Ma utolsó tanácskozásunk van, mert
holnap megyek. A gyűlés helye egy tere-
bélyes almafa árnya, mely mindnyájunkat
elfedez, s a mellett a gyümölcsös legvé-
gére esvén, megóv mindenféle háborga-
tástól, s apró-cseprő zajtól.

Ma minden tag jelen van. Ilyentúl
csak öt van elismerve. Czilinek és Dotnak
még nincs szólási joga a parlamentben.
Ők még nagyon fiatalok, következésképp
nem lehet valami fontos mondanivalójuk;
annak daczára, felhagytak a malacok ker-
getésével s itt vannak, hallgatva de ér-
deklődve.

— Gondoljátok senkisésem akar en-
gem elvenni — még csak egy kaplan sem,

mondám remegő hangon. A kispapokat
nem sokra becsülik; természetes is, mert
ki ténne ki magát olyan sorsnak, mint a
mamámé — hét leányany!

Hat pár szem szegződik merően rám
s én megszeppeltem magam, hogy gyáva
érezelmeknek kifejezést adtam. Boriska le-
teszi kötését (ő az egyedüli közülünk, a
ki mindig foglalkozik valami kötömun-
kával, hacsak hozzájuthat) s szemem közé
néz. —

— Janka, azt hiszem, te — csámpás
vagy, mondja ünnepélyesen.

— Könnyű azt mondani, hogy csám-
pás vagyok kezdtem védekezni. Abba még
három esztendő is beletelik, míg téged
megkeresnek. „Aztán a lányok csak nem
járhatnak a férfiak után” — folytatám si-
ránközve „ha ők meg nem kérnek, én
csak meg nem kérhetem őket.” De meg-
nem is vagyok oly szép, hogy első látásra
belém bolonduljanak. Nem lehet mindenki
— Dolly.

Hevem kétértelműsége ragadott, de
ők mindnyájan tudták, mint gondolok s
egyértelműleg Dollyra néztünk.

Érdemes is a megnézésre, a mint
egész valóságában ott hever a gyepen.
Még ócska gyapot kesztyűje s a bele fogott
fehér nemű csomagja sem ront le semmit
szépségéből. Ugy ráesztül, mintha bőre
volna; s bár a kék és fehér csikok va-
lami olyan tejfel-szinben olvadnak is ősz-
sze, Dolynak ez is jól áll. Hőféhér nya-
kán a vászon pántlika csaknem sárgát
mutat. Az almavirág langy esőként hull

hajfedrai közé, s vetekedik szinzepepeben
Dolly arczával. És szemei — kicsoda sze-
mek azok, amint megjelölve kezével előtte
kizárt könny helyét, reám emeli! félig
szeretettel, félig csufolódón, sötétben és
mélyen, mintha tengerszemek volnának.
Gyakran szeretnék férfi lenni, csak azért,
hogy Dollyba belezerethessek.

— Szegény öreg Jankám, mondja
csaknem lágyan, ne essél kétségbe. Te fé-
lig sem nézel ki olyan rosszul, mint gon-
dolod, sőt azt hiszem, szépségedet verseny-
díjúl tűzhetnek ki Londonban, a hol sem-
mi sem valódi, még az arcz rózsái sem.

— Ha mégis arca nem volna olyan
nagyon piros, mond Henrika, fél szemmel
rám nézve, s arca egy kissé fehérebb.

— S termete hat hüvelykkel alacso-
nyabb.

Mi egész őszintén bíralgattuk a ma-
gunk és egymás kinézését s igyekeztünk
megállapítani mindegyiknek valódi értékét,
a mi egy kissé szigorúan ütött ki mind-
annak szemében, a ki bennünket nem is-
mert. —

— Janka, nem fűzhetnéd te be ma-
gadát, s fűrozszhatnéd tebe-vajba arczó-
dat, mint Smalhoced kiasszony? Kérdé-
Boriska, ki mindenben gyakorlatias volt.
(Smalweed kisasszony a falunkbeli divat-
áruló volt, s ezen a téren tekintélynek
tartották.)

Egy pillanatig gondolkoztam az aján-
laton, s akkor nevetve utasítottam vissza.
(Folyt. köv.)

inte honfitársaival együtt parti kereskedést üzt.

De nem sokára ismét fegyvert fogott. Ugyanis Brazília egyik tartománya fellázadt, hogy elszakadjon az anyaországtól. Garibaldi szabadságszeretője a szabadságsért küzdők tábora vezette és egyesülten meg is szerezte a szabadságot. Ez időben megnősült. Nőül vett egy brazil leányt, ki aztán hű kísérője lett minden harcában és fáradozásában. 1840-ben született Menotti nevű fia. 1841-ben Montevideóban a mennyiség tanára lett. De e minőségben sem működött sokáig. Harcz, küzdés a szabadságsért, ez volt az ő eleme s erre ujabban alkalmat nyit.

Rio de la Plata háborút indított Montevideo ellen s Garibaldi általa toborzott honfitársai élén védelmezte új hazáját. E harcban csodás jelét adta fényes katonai tehetsége és rettenthetetlen bátorságának.

1848-ban az olasz mozgalmak hírére haza utazott. Április végén érkezett Olaszországba. Karlo Alberto sárda királynak felajánlotta szolgálatait, de az nem fogadta el. Ő tehát Milánóban önkényteket toborzott s ezek élén harczolt hősiességgel ellenségei ellen.

Bekövetkezett az 1849-iki béke, de Garibaldi nem tájékozott, saját kis csapatával zaklatta az osztrákokat. De a tulerónek engednie s menekülnie kellett. Városlól városra bujdosott, hű neje mindenütt vele. Ravennába érkeztek egy pár kunyhóiban lehetne ki hű lelkét épen teherben lévő neje. Ott temette el a tenger partján s ott kellett hagynia, mert üldözői nyomában voltak.

Pár nappal ezután az oda érkező osztrákok feldúlták neje sírját s a szegény parasztot, ki a sírt csupa jószívűséggel apolta, keményen megbüntették. Ez időtől fogva gyökerezett meg Garibaldi keblében olthatatlan gyűlölete az osztrákok ellen. Ezután bár sikertelenül, Olaszország nyugatán kísérte meg forradalmat támasztani. 1854-ben Caprera szigetén kis mezei jószágot vásárolván, itt mezei gazdasággal töltötte életét az 1859-iki olasz-francia-osztrák háborúig.

Ekkor Viktor Emánuel, sárda király tábornokká nevezte ki. E minőségében önkénteseket toborzott „bavasi vadászok csapatának” nevezett hadtestével ő vivta ki az első győzelmeket az osztrákok felett. 1860-ban nőül vette Baimondi grófnak leányát, de utóbb értesülvén arról, hogy neje még leány korában tilos s előtte eltitkolt szerelmi viszonya volt, azonnal elvált tőle. 1860. május 27. elfoglalta Viktor Emánuel számára Palermót, egész Sziciliát és Nápolyt, Gaeta kivételével, melynek ostromát királyára hagyva, szerényen visszavonult capreri jóságára, hol idő közben palotát építtetett számára a király halála. 1862-ben önkéntes seregével Róma ellen indult, de az aspromontei ütközetben megsebesült és elfogatott. Ez az ütközet egyik lábába került. 1866-ban újra küzdött hazája érdekében az osztrákok ellen, de megverett. A következő évben új kísérletet tett Róma elfoglalására s fiatal Menottival az önkéntesek élére állva, betört a pápai államba, de a francia sereg által Mertana mellett nov. 3-án megverett. A francia német háborúban Garibaldi felajánlotta szolgálatait az akkor alakult francia köztársaságnak, de ügyén nem sokat lendíthetett. Pedig Menotti és Riciotti nevű két fiával merész tetteket vitt végbe. Ezzel megszünt az ő hadi működése. Megválasztott az olasz nemzetgyűlésbe, de onnan capreri mezei jószágára vonult vissza s ott töltötte idejét haláláig, mely pénteken este következett be.

A tornamajális.

A tornamajális az idő gonosz szeszélye miatt a pünkösdi ünnepek elől elmaradván, tegnap tartott meg a „Népkert”-ben és pedig minden várakozást felülmutató sikerrel. A tegnapi derült idő ritkítja párját az idejében; verőfénye, csendessége, szinte kényszerítőleg csalogatja az embert a zöldbe — mulatni.

Az elnökség tapintata, mely előre biztosítja a megjelenendő vendégeket, miszerint a társaság egyöntetű és válogatott lesz, olyan elemek részvételét tette lehetővé, melyek különben a táncvigalmakbani részvételben fényen nyáron egyaránt tartózkodók, és talán nem csalódunk, ha kimondjuk, miszerint egy férfi, egy hölgy sincsen az oly nagy számban megjelentek közül, ki megbánta volna a sikerült vitalombani részvétét. Azokból a nyilatkozatokból, miket hallottunk és a versenyek alkalmával fel felbuzdító tapokból s az arczokat általában színező derült-

ségből legalább azt következtetjük, hogy az öröm honos, a bu számúzott vala e napon e helyről. A versenynek különben teljesen ünneplés színezete volt.

A tornászoknak testületi bevonulása az ünneplés helyére délután 4 és 5 óra között történt. A bálvédőknő gr. Csákay Kálmáné megérkezése után megharsant a kürt és a sorakozott tornászok meghajtott zászlóval üdvözölték a grófnőt, kit Szabó Sámuel vezetett karján a sorrendben felállott tornászok felett tartott szemlén.

A védőknő számára készített emelvényen elfoglalván helyét, Domokos Kálmán az elnök megnyitotta a versenyt egy igen jól szerkesztett beszéddel, melyben a tornászok fontosságát a jelen ünneplés célját találóan tárja ki, sajnálatát és fájdalmát fejezve ki a páratlan tapintatú és buzgalmu elnöknek László Alajosnak butagságából származó jelen nem lehetése fölött.

Ezután vette kezdetét a verseny. A tornászok minden tekintetben kitüntették magukat, csinos mutatóványaikból, halálán hiányzott is az a pontos és biztos kivitel, mely bámulatra ragad az erőművészek gyakorlataiban, de teljesen kielégítettek mégis sőt a siker látása lelkesedést önt az ügy iránt a szemlélőbe.

A versenyeredményének megítélése és a díjak kiosztása után megkezdődött a tánc, bizonyos a tánc kedvelőire nézve páratlan sikerrel. Hogy is ne! 50-60 fiatal tornász, ügyesek, mert tornászok, eleve nekik mert fiatalok, udvariasok mert férfiaknak és mivelnek tudják magokat, kell e több tulajdonság a táncosokban hogy egy ifjú leánynak, ki mulatni szeret örökre feledhetetlenül vésődjék elméjébe ez éjnek emléke? Oda is vésődött!

Ami illeti az anyagiakat: az éhségtől biztosított Gorovi Adolf, ki a helyszínen hideg, közeli vendéglőjében pedig friss meleg étkeket kényeztetett, közmelegedésre szolgáltató. — A „Laczi-konyha” is kitűnő ennivaló volt kapható.

Ovakodva a terjedősségtől, alig vélünk végül jobbát mondhatni a résztvevőknek, minthogy: adjon isten a tegnapi (részben mai) mulatsághoz hasonló többet e nyár folyamán.

Nem kerülhetjük el pár szóval megjegyezni, hogy bár a rendezőség tapintatát, teljesen kilátásó jóakarattal minden tekintetben kifogástalan siker koronázta: — nem ajánlhatjuk eléggé az elnökség figyelmébe, hogy vagy részletes utasítást adjon a — könnyen meglehet járhatlan, könnyen meglehet akaratlan vagy anélkül tapintatlan, esetleg rövid látó pénztárnoknak, miszerint lehetőleg kerülje az egylet iránt legszívesebb jóakarattal vielőtök, és cselekvőknek ezen szíveség és jóakarattal nyilvánításában, érthetetlen eljárása által akadályul szolgál. Avagy a hírlapok részére küldött tisztelt jegyek csupán a belépésre szánvák é? mert ha így van, — s ha a jegy az előmulatás alkalmával szét tépetik, s ez által a hírlapok vagy reggelit ott maradásra vagy végképpen eltávozásra kényszerítetnek, aligha akad, ki magát a megjelenésre szánja, az egylet érdeke pedig ezt éppen nem kívánja.

A tiszaszilári eset.

A mindinkább bonyoluló ügyben felmerült legújabb híreket a következőkben adjuk:

A „Pesti Hírlap” tudósítója jelenti, hogy Frisch Jónás csabdi tanító is közvetlen tettese volna a bűnténynek, azonban az elfogatására kiküldött közegek sehol sem találják. S ez csak növeli a gyanút.

Jekelfalussy, a budapesti rendőrség egyik feje legközelebb Tisza-Eszlára érkezik, állítólag azért, hogy meggyőződjék arról, vajjon rendezavarások esetére megfelelők-e az intézkedések.

Eszláról s a közeli községekből több zsidócsalád elakart költözködni, — de szándékukat a törvényszék tanácsára abban hagyták, nehogy gyors távozásuk feltűnő legyen, s újabb mendemondásra szolgáltsanak alkalmat.

Keresztyén vér zsidó husvétra.

Ez képezi a jelszót a tiszaszilári eset alkalmából azoknál, akik rituális okokat fűrkésznek az esetleges bűntényben. Nem lehet hivatásunk véleményét adni e tárgyban, de érdekesnek tartjuk a történet néhány adatját felhasználni, melyek ugyanily tárgyra vonatkoznak és sok tanulságot tartalmaznak.

1840. február 5-én történt, hogy Tommasó damaszkusi kapuczius barát elült. Azt beszéltek, hogy látták a zsidóvárosban s Ratti Menton francia főkonzul közbenjárására csakhamar kész volt a vád: zsidók ölték meg, hogy vétért vegyék a husvéti ünnepekre.

Ekkor a legborzasztóbb kegyetlenséggel igyekeztek a bizonyításokat beszerzeni. Hatvan gyermeket becsuktak s éhen hagytak, hogy a mellettük tartott anyákat valómásra bírják; akik a zsidók javára valottak, azokat eltűntették, ellenben kirabolták és megkínózták a gazdagabb zsidókat. Természetesen nem derítettek ki semmit. Ugyanezok Rhodusban is hasonló esetet hoztak föl s ez újabb kínzásokra adott alkalmat. A példa hatott; ugyanabban az időben Julichban azt állította egy 9 éves zsidó leány, hogy egy zsidó megszurta őt, sőt a bátyja föl is ismerte a zsidót, aki azonkívül állítólag egy keresztény aggyasztant is megölt. Eszörnyett azonban nem bizonyult valósnak; az aggyasztant megkerült; a leány testén lévő sebhely pedig vérrrel befestettnek bizonyult be. Egy keresztény lap akkor fölszólította a kikeresztelkedett zsidókat, vallják meg igaz lelkiükre, hogy egykori hitorsosaik közt, vagy a zsidó szentírásban van e a legcsökélyebb nyoma az ily gonosz tettekre való utalásnak. Két kitért zsidó emelte föl akkor szavát, hogy fölmertse minden gyanútól a zsidókat s pedig Nean'er Agost jeruzsálem protestáns püspök s Veit bécsi kanonok. Az utóbbi, keresztel a kezében, fölment a Sz.-István templom szószerkére s megesküdött, hogy a zsidókra rótt ezen vád ellenkezik a zsidóság szellemével, hogy soha sem léteztek oly hasonló visszaélések s hogy nem szép ilyesmivel rágalmazni a zsidókat. De már közel hat-száz éve, hogy ily balhít először adott vérengzésekre okot.

1283. ápril 19-én a baharachi rabbi asztala alá, amely körül a rabbi családjával helyet foglalt, egy csecsemő holttestét csempésztek. Számos gyilkosság boszulta meg az állítólagos bűntényt. Ez a mese hitelt talált egész Németországban, Münchenben, Boppardban, sőt Bernben is, hol mindentűt üldözni kezdtek a szerencsétleneket. Genfben ki volt adva a jelszó, hogy a zsidók okai a pestisnek; számos zsidót terjesztő zivatar a bodeni tó felé vonult. — Strassburgban 2000 zsidó szenvedett tüzhalt. 1349. március 24-dikén Mainzban 6000, Erfurtban 3000 zsidót öltek meg. Breszlauban pedig az egész zsidó lakosságot kipusztították. 53 város zsidó lakossága esett a vallási gyűlölet fekete pestisének áldozatává.

„Csakis azon zsidók,” — írja „A siralmak völgye,” egy tizenötödik századbeli zsidó martyrológia, — „kik Bécsben és az ausztriai hercege városáiban laktak, menekültek meg a pusztítástól, miután az ausztriai hercege nem engedte, hogy a baj okául a zsidókat tartásák.”

Ezen hercegi kegy azonban csak kivételesen jutott az ausztriai zsidóknak osztályrésztül. Megelőzőleg és később ugyanaz volt a sorsuk, mint a többi országok zsidó lakosaié. Midőn 1420. május 24-én egy pár szent ostyát elloptak Emsből, Ausztria összes zsidóit összefogták s halálra fenyegették őket, ha hitüket meg nem változtatják. Inkább azonban közösen megölték egymást a fogságban. Azokat pedig, kik nem ölték meg magukat és akik nem akartak megkeresztelkedni, 1421. március 14-én elégették. A későbbi századokban a tűz és kard helyett a fiskust és a rendőrséget küldték a zsidók ellen; az 1670-ki bécsi zsidóüldözés és azon kegyetlenségek, miknek a cseh- és morvaországi zsidók egész a jelen századig kitéve voltak, kellőleg jellemzik ezen kevésbé véres, de nem kevésbé szánalomraméltó időszakot.

UJDONSÁGOK.

* A debreczeni-nánási vasút vonal építése tárgyában tegnap előtt a terv kivételre csoportosult érdekeltség közül több község gyűlést tartott, s abban állapodott meg, hogy a megpendített eszmét nemcsak elaludni nem engedi, hanem az értekezleten jelen volt polgármesterek közül négy, küldötteként azon megbízással küldetik a fővárosba, hogy a belügyminiszter urat a tervezett vasútvonal létesítésének támogatására felkérjék.

* Rendkívüli közgyűlés lesz 7-én d. e. 9 órakor. Tárnyak: miniszteri rendelet, a f. évre szóló közszemle utjonnan leendő összeírása iránt, s Szathmár-megye átirata az oroszországi izraeliták ügyében. Fehér H. haszonbér fizetés halasztás kérese, —

* A tornaversenyen, mely a tegnapi tornamajálissal kapcsolatban tartatott meg, díjat nyertek: általános ügyességért egy arczkép albumot, egy drb. 10 frankos aranyat s két drb. egy frtos tallért: Veres Balint előtornász. A nyújtón: első díjat: egy drb. 20 frankos arany és négy darab egy frtos tallér, nyerte Kiss István előtornász. Második díj egy darab 10 frankos arany és két darab egy frtos tallér nyerte Kozma Zsigmond előtorn. 3-ik díj: 3 drb egy frtos tallért nyerte Balogh Lajos. A korlátón: első díj: két drb. es. arany és 2 drb egy frtos tallér, nyerte Kozma Zsigmond előtornász, 2-ik díj: egy drb. 10 frankos arany és két drb egy frtos tallér, nyerte Czegléd György, előtornász. 3-ik díj: egy drb két frtos tallér és egy darab egy frtos tallér, nyerte Kiss István. — A lovon és a bakon: Első díj: egy d. 10 frankos arany és egy d. egy frtos tallér: nyerte Czegléd György előt. 2-ik díj: 3 d. egy frtos tallér, nyerte Kiss István. 3-ik díj: egy d. két frtos: nyerte Kovács Lajos. A karikákön. Első díj: egy darab arany, nyerte Korcsányszky Ferencz, 2-ik díj: egy d. 1 frt 50 kros és 2 d. egy frtos tallér: nyerte Bay Ferencz. 3-ik díj: egy d. két frtos tallér, nyerte Kovács Eudre. Maga s ugrás. Első díj: egy dohánnyaró, egy db. 10 frankos arany, és két db. egy frtos tallér, nyerte Csáky Béla. 2-ik díj: 4 db. egy frtos tallér, nyerte Kozma Zsigmond. Tavugrás. Első díj: egy d. 10 frankos arany és egy d. egy frtos tallér, nyerte Veres Balint, 2-ik díj: 3 d. egy frtos tallér, nyerte Csáky Béla. — Erőgyakorlat. Első díj, egy darab 10 frankos arany és egy d. egy frtos tallér, nyerte Kovács János. 2-ik díj: 3 d. egy frtos tallér, nyerte Csáky Béla, 3-ik díj, egy db. két frtos tallér, nyerte Bay Ferencz.

* Nagy katonai összpontosítás Debreczenben. Mint értesülünk, augusztus hó elején a honvédek őszi gyakorlataira a 80-ik honvéd-dandár harmadik feladandára Debreczenben fog összpontosítani, melybe behivatnak a 10-ik, 42-ik, 45-ik és 46-ik honvédzászlóalj. A gyakorlatok 5 hétig fognak tartani. Ez időben esvén az orsz. dalárünneplés s a természetvizsgálók gyűlése is, képzelményi idegen fog megfordulni Debreczenben augusztus hóban.

* Jó kifogás. Az ujdonságok szük világában a szegény reporter kénytelen még a szerelmek világába is behatolni, hogy egy kis „izé”-vel rukkolhasson a kíváncsi publikum elé. — Lujza nagysám igen szép leány volt, s volt neki két szép sötét szem, volt hosszú-hosszu haja, aztán, ami fő, volt piczi csókra termett ajaka, kecses termete, édes szavajárása, igen jó szívecskéje és ami legfőbb — örökké zongorázott. X urfi sem volt utolsó legény. Ugy történt azután, hogy meglátták egymást, fülig szerelmesek lettek egymásba. Egyszer Lujza nagysám rendez-vous adott az ő imádotjának saját szobájában. A saladon megjelent. Lujza kisasszony zongorázott, — mint rendezés (hajnalról éjfélig). X urfi nem bírván többé lángban égető szíveinek szikrázó érzelmével, tédre veté magát ő nagyságának iczi piczi lábai előtt. Ebben az idylli pillanatban lepte meg a köpczös papa a mi hőseinket. Rövid homlokfráncziósi előjelek után kérde ijedt saladonunktól, hogy hát mit művel itt és e helyzetben? — „Én... én — dadogá Don Juanunk, amíg ő nagysága zongoráz... én... én — a pedált nyomom!”

* Színházi hírek. Blaháné közelebb Nyiregyháza érkezik vendége-replés céljából. — H. Dancz Nina asszonyt, színházban volt jeles tagját a népszínház igazgatósága ismét szerződettnei akarja.

* Az eltörpült óriás. Esténként, mikor teljes pompájukban ragyognak a csillagok, a tiszta kék égboltozatot és a hold ismert borus arczával néz le a földre, kegyesen hintve fényét a nálánál nagyobb és mégis általa megvilágított bolygóra, nem egy embert lehet látni, ki nyakát az égboltozat északi tája felé nyújtva, vizsga szemekkel kutat a messzeségben, mig az alatt talán egy zsebtolvaj végez hasonló kutatásokat pénztárczája után. S ilyenkor mindig a zsebtolvaj ér célzt, mert a pénztárczát megtalálja, de bizony az alikus csillagvizsgáló nem látja meg, a mit keres, t. i. az üstököszt. Néhány napja már, hogy a professzionátus csillagászok szebbnél szebben hangzó bullettineket adnak ki a most látható, vagyis helyesebben

nem látható üstökös szemmel aligha győ. De nem is fog. Az csiny csillagá törpül látni, mert nemcsak szem a láthatár alatt a mikor elsőrangú fog birni s legjobban a nap lenyugvása u égboltozatról. Tehát semmiért, No, azut tököst is jeleznek. alkalmával fedezték Pályája még nincs nem tudni mikor, ban látható.

* Fülíg adós tatták a gonosz nyeken lakó jómódu hogy Nagyváradon fülíg adósságba keratya megrakván a donat új bankókkal radra, hogy fiát az zül kimentesse. Édes csakugyan igaz volt nappal előbb hiteltel felülről számitva, fülígban volt. Ez a annyira megörvenderint adósságtól rette kalap arán kívül egyköt" adott fia kezéb többet még ennyire 2 teni. —

* Nyiregyházi Krecsányi Ignác szí szombaton Sardou művét adta először. évad július hó elejé következő — a tél adott — ujdonságok

„Serge Panin” és „A szimfónia” — A városnak a népszínházban népszimfónia. — Ege szandekozik színtársulat megnyitni, melyet Krépiett s minden belsü hetszáz forintjába két hét előtt személyesen biztos forrásból tudj meg érdeklődik a törö lata iránt. Az „Eger” debreczeni színtársulat vezérnökét hoz, me kitűnően szervezett s buzditja. — A nemz Luiza asszony — mi második felében N hogy az ottani közö „de fain, de fain” ő rettekben egyírt. Ö dekszik következő „A piros bugyellaris rangok”, „A sárka”, „A toloncz” és „Hus leg színrekerült vele melyben nagyon hál veezőnk a művésznó idejét a darabok sor tudatni fogja. — Sz a tavalyihoz hasonló lyességgel lesz megny tal kitűnő lyrikus „Prolog”-gal, melyet melynek hatása egy tavalyi mögött.

* Dr. Kardos lötte a budapesti tud összes jogtudomány

* Sinka Fere a Széchenyi-utcai — Varga Károly bu at, mely körülmenyt nek ezenel tudomá

* Az iparsza resítése vidéken. nisztrd elhatározta, egyelőre különösen a levő iparos tanulók minden további haloz resitü. Felhivom enn város közönségét teg jelentést az iparos tar eddig tett intézkedés irányban mindaddig tényt volna, kezdjék azon irányban, hogy az ott lakó iparosok VIII. t. cz. rendelet tanulók számára is jelentü miniszter, ho ség úgy kívánja, a pénzüsszeg erejéig lak segélyezéséhez * Gyászhir. nasium igazgatóját nagyobb én legfjüd

